

Vergeef ons door Het Toneelhuis in regie van Guy Cassiers.

Foto Kurt Van der Elst

*E.M. Homes is heer en meester van **verrukkelijke rampspoed** en Guy Cassiers vertaalt dat volmaakt naar toneel.*

Vergeef ons
Theater
★★★★★

Door Het
Toneelhuis i.s.m.
Toneelgroep
Amsterdam.
22/2, Bourla-
schouwburg
Antwerpen. 4 t/m
22/4 in Stads-
schouwburg
Amsterdam.

Vergeef ons is de show van Eelco Smits: hij speelt de rol van zijn leven, innemend en geestig.

Hoorspel ontmoet popconcert. En het klikt. Regisseur Guy Cassiers brengt de roman *Vergeef ons* (2012) van A.M. Homes naar toneel en doet dat in een riskante statische encensering, met de acteurs op rij achter vijf microfoons, waarbij ze met pedalen hun tekst van geluidseffecten voorzien. Dat werkt: de verrassende vrijage van verteltekst, spel en live-soundtrack mondt uit in een onvervalst enerverende en warmbloedige toneelavond.

Homes is heer en meester van iets wat je verrukkelijke rampspoed zou kunnen noemen of pijnlijke feel-good. En Cassiers weet haar stijl en toon, het plezier én de pijn, volmaakt te vertalen naar toneel. Hij beknot bovendien haar cynisme in het voordeel van de hoop.

Centraal in *Vergeef ons* staat Harry Silver, een stijve universitair docent en Nixon-specialist. Harry is zo'n mislukte doorsneeman: oninteressante baan, uitgeblust huwelijk, lage verwachtingen. Hij slaapwandelt door het leven tot hij met een schok ontwaakt: bij zijn broer George slaan de stoppen door, met drie verweesde kinderen tot gevolg. En opeens is Harry pater familias van een gemankeerd gezin. De rol van surrogaatvader blijkt hem te passen en hij ontdekt in zichzelf gevoelens met een diepte en kracht die hij niet (meer) voor mogelijk hield. Een jaar vol geploeter en vergissingen verstrijkt, maar uiteindelijk triomferen liefde en erbarmen, ondanks de ellende.

Op het eerste gezicht lijkt *Vergeef ons* een soort soap, maar onder de oppervlakte legt Homes pijnlijke misstanden in de moderne maatschappij bloot – de Amerikaanse, maar zeker ook de onze. Over de zorg gaat het, het verzekeringswezen, de claimcultuur, liegende presidenten, kapitalisme, hyperindividualisme en de vervreemding door sociale media. Harry wordt ontslagen bij de universiteit, omdat daar een geschiedenisdocent wordt gezocht die 'meer op de toekomst is gericht' – alles wat er mis is met deze tijd zit gevat in één

slimme zin. En daar wemelt het van, in *Vergeef ons*.

De acht acteurs vinden een perfecte balans tussen spelen en vertellen, waarbij het spelen het gaandeweg overneemt: hongerige blikken, lach- en huilbuien, aanrakingen zelfs – wanneer de temperatuur in het stuk oploopt breken ze steeds vaker uit het strakke format. Vooral Eelco Smits als Harry vindt een verrassende beweeglijkheid achter zijn microfoon: heupwiegend, huppelend of wandelend op zijn plek.

Sowieso is *Vergeef ons* de show van Smits: hij speelt hier de rol van zijn leven, innemend, lichtvoetig, geestig en dansant. Zelfs als Harry van de ene in de andere rampzalige situatie struikelt blijft Smits lucht en humor vinden in zijn rol. Beeldschoon speelt hij een mengeling van onhandigheid en optimisme, wil en onwil, hoop en wanhoop, verwarring en vreugde. Gaandeweg de avond transformeert Harry volkomen geloofwaardig van houten plank tot gevoelvol mens.

Hij krijgt sprankelend tegenspel van Chris Nietvelt, in een paar geestige bijrollen, en als de prettig gestoorde nymfomane Cheryl zelfs een driedubbelrol in één.

Ook de verrassende casting van de kinderen, Ashley en Nate, gespeeld door de veel oudere acteurs Kathelijne Damen en Lucas Vandervost pakt goed uit. Damen is misschien iets te gemaniëreerd als 11-jarige, maar Vandervost creëert ronduit ontroerende scènes, opgesloten als hij zit in zijn adolescentie ongemak, schouderophalend en stug en met af en toe een goed gedoseerde emotionele uithaal. Mooi, deze 60-jarige als volkomen geloofwaardige puber.

Een paar minpunten zijn er: de voorstelling is ten minste 20 minuten te lang en kent een handvol scènes die moeiteloos geschrapt hadden kunnen worden. De aanvullende videobeelden zijn onnodig, niet grappig en ogen gedateerd – terwijl Cassiers met video altijd een voorloper was. Maar dit alles stoort nauwelijks, in het overtuigende, verwrongen universum dat Cassiers met Homes creëert: een zeer grappige, intens zwartgallige zedenschets.

Herien Wensink